

**DANI DEFEKTOLOGA SRBIJE
STRUČNO-NAUČNA KONFERENCIJA SA
MEĐUNARODNIM UČEŠĆEM**

**ZBORNİK
REZİMEA**

ZLATIBOR, 16-19. FEBRUAR 2023

DANI DEFEKTOLOGA SRBIJE ZLATIBOR, 16-19. FEBRUAR 2023.

Izdavač

Društvo defektologa Srbije, Kosovska 8/1, Beograd

Štampa

PM plus D.O.O., 22.oktobra 8a, Beograd

Za organizatora

Siniša Ranković, predsednik UO Društva defektologa Srbije
Prof.dr Marina Šestić, dekan - FASPER

Organizatori

Društvo defektologa Srbije
Univerzitet u Beogradu – Fakultet za specijalnu edukaciju i rehabilitaciju

Organizacioni odbor

Maja Matović
Željka Trbović
Milka Glavonjić
Uroš Šotarević
Svetlana Pešić
Jasmina Poznanov Dejanov
Zoran Kovačić

Programski odbor

Prof.dr Daniela Bratković
Prof.dr Medina Vantić-Tanjić
Prof.dr Vesna Radovanović
Doc.dr Marija Maljković
Prof.dr Gordana Nikolić
Prof.dr Mirjana Japundža Milisavljević
Prof.dr Sanja Čopić
Prof.dr Mirjana Petrović Lazić
Prof.dr Vesna Vučinić
Prof.dr Ljubica Isaković
Prof.dr Danijela Ilić Stošović
Doc.dr Božidar Filipović:
Ass. Staša Lalatović:

Generalni sekretar

mr Miodrag Nedeljković

Tehnički sekretar

Gorana Kiković

Sekretar za finansije

Radomir Leković

Tehnički urednik

mr Miodrag Nedeljković

ISBN 978-86-84765-61-3

RAZUMEVANJE PROCESA REZILIJENTNOSTI IZ UGLA MULTISISTEMSKOG MODELA

Branislava Popović Čitić, Lidija Bukvić Branković, Marija Trajković

Univerzitet u Beogradu – Fakultet za specijalnu edukaciju i rehabilitaciju

Rezilijentnost se široko određuje kao kapacitet sistema da anticipira, adaptira i reorganizuje sebe u uslovima nedaća na načine koji promovišu i održavaju njegovo uspešno funkcionisanje. Danas nema spora da je ovaj kapacitet rezultat facilitativnih interakcija sa kopostojećim podređenim i nadređenim sistemima koji omogućavaju da sistem ili njegovi delovi dobro funkcionišu tokom i nakon napada, poremećaja ili stresa. Uvažavajući zahtev savremene nauke o rezilijentnosti da se u obzir uzmu multipli sistemi ili nivoi sistema (biološki, psihološki, socijalni, veštački i prirodni), sve veći broj naučnika, sudeći po novijim generacijama studija u humanim i prirodnim naukama, preusmerava interesovanje sa objašnjenja rezilijentnosti unutar jednog sistema na razvijanje multisistemskih modela koji uvažavaju recipročne interakcije između sistema tokom suočavanja sa spoljašnjim ili unutrašnjim pretnjama njihovoj stabilnosti. Pregledom literature iz različitih disciplina utvrđeno je da procesi koji promovišu rezilijentnost mogu biti veoma različiti u zavisnosti od konteksta u kome se pojavljuju, te da se u osnovi razlikuje najmanje pet procesa koji stoje u vezi sa rezilijentnošću, a to su: perzistencija, rezistencija, oporavak, adaptacija i transformacija. Prva dva procesa ne zahtevaju menjanje sistema i u tom smislu prethode aktiviranju rezilijentnosti, dok preostala tri doprinose promenama koje sisteme čine održivijim u kontekstima nedaća. U radu će biti predstavljeno na koji način sistemi, koji su u riziku da budu preplavljeni unutrašnjim i spoljašnjim stresorima, mogu, kroz procese perzistencije i rezistencije, nastaviti da funkcionišu bez promena i zadržati svoje uobičajeno ponašanje, te kako se, kroz procese oporavka, adaptacije i transformacije, sistemi pod stresom ili nakon napada mogu kretati ka novom režimu ponašanja, odnosno menjati na način da budu održiviji u kontekstima nedaća. Dodatno, u cilju razumevanja procesa rezilijentnosti iz ugla multisistemskog modela, biće ukazano na značaj uvažavanja praga stabilnosti, sprega povratnih informacija i kompromisa između sistema, te činjenice da procesi rezilijentnosti nisu agencijski, tj. da sistemi ne biraju jednu strategiju suočavanja u odnosu na druge, već, umesto toga, optimizuju svoje funkcionisanje korišćenjem kopostojećih sistema za resurse koji različite strategije čine manje ili više izvodljivim.

Ključne reči: rezilijentnost, procesi rezilijentnosti, multisistemska rezilijentnost